

maledixit, non post dorsum tuum, præcinctus es illa.

V. Jam cætera audiamus. Brevis est Psalmus. « Etenim » confirmavit orbem terræ, qui non commovebitur¹. » Videtis, fratres, multi credunt in Christum, magna turba est : et tamen in hac magna turba, audistis modo, cum Evangelium legeretur, quia veniet Dominus ferens palam in manu sua, et mundabit aream suam, frumentum recondet in horreo, paleas comburet igni inextinguibili². Sunt ergo per totam terram et boni et mali : boni grana sunt, mali palea. In aream intrat tribula ; paleam concidit, triticum purgat. Quis est ergo « Orbis terrarum qui non » commovebitur? » Quod utique non diceret, nisi esset et orbis terrarum qui commovebitur. Est orbis terrarum qui non commovebitur ; est orbis terrarum qui commovebitur. Quia et boni qui stabiles sunt in fide, orbis terrarum est : ne quis diceret, In parte sunt ; et mali, qui non stant in fide cum senserint aliquam tribulationem, per orbem terrarum sunt. Est ergo orbis terrarum mobilis ; est orbis terrarum immobilis : de³ quo dicit Apostolus. Vide orbem terrarum mobilem : Rogo te de quibus dicebat Apostolus : « Ex quibus est Hymenæus et Philo- » letus, qui circa veritatem aberraverunt, dicentes re- » surrectionem jam factam esse, et fidem quorundam » subvertunt⁴? » Numquid isti ad orbem terrarum pertinebant, qui non commovebitur? Sed palea erant : Et fidem, » inquit, quorundam subvertunt. » Non dixit, Omnium : et si omnium diceret, omnes intelligere deberemus pertinentes ad civitatem Babyloniam, quæ habet damnari cum diabolo : tamen « Fidem quorundam » dixit. Et quasi diceretur ei, Et quis eis potest resistere? subjecit statim : « Firmum autem fundamentum Dei stat⁵. » Ecce

¹ Psal. xcii, 1. — ² Matth. iii, 12. — ³ Forte de utroque. — ⁴ 2 Tim. ii, 17, 18. — ⁵ Ibid. 19.

habes orbem terrarum qui non commovebitur. « Habens » signaculum hoc. » Quod signaculum habet firmum fundamentum? « Novit Dominus qui sunt ejus. » Iste est orbis terrarum qui non commovebitur : « Novit Dominus qui » sunt ejus. » Et quod signaculum habet? « Et recedat ab » injustitia omnis qui nominat nomen Domini. » Modo ab iniquitate recedat. Ab iniquis enim non potest recedere, quia mixta est palea tritico usque dum ventiletur. Quid dicimus, fratres? Et in ipsa area, mira res est de tritico. Recedit a palea, cum expoliatur : et non recedit ab area, cum trituratur. Quando autem omnino separabitur? Cum venerit ventilator¹. Ergo modo area in orbe terrarum est : necesse est ut, si proficis, inter iniquos vivas. Ab iniquis recedere non potes, ab iniquitate recede. « Recedat ab iniquitate » omnis qui nominat nomen Domini : » et erit in orbe terrarum qui non commovebitur.

VI. « Parata est sedes tua, Deus, ex illo². Ex illo, » quid est? Ex tunc. Tanquam si diceret: Quæ est sedes Dei? ubi sedet Deus? In sanctis suis. Vis esse sedes Dei? Para locum in corde tuo ubi sedeat. Quæ est sedes Dei, nisi ubi habitat Deus? Ubi habitat Deus, nisi in templo suo. Quod est templum ejus? Parietibus instruitur? Absit. Mundus iste est forte templum ipsius, quia valde magnus est, et digna res quæ capiat Deum? Nec capit eum a quo factus est. Et ubi capitur? In anima quieta, in anima justa : ipsa illum portat. Magna res, fratres : certe magnus est Deus ; fortibus gravis, infirmis levis est. Quos dixi fortes? Superbos, qui quasi habent præsumptionem virium suarum. Nam infirmitas illa in humilitate, major fortitudo est. Audi Apostolum dicentem, « Quando infirmor, tunc » potens sum³. » Hoc est quod commendavi, quia Dominus præcinctus est fortitudine, quando humilitatem

¹ Matth. iii, 12. — ² Psal. xci, 2. — ³ 2 Cor. x, 10.

docebat. Ergo ipsa et sedes Dei, quæ aperte alio loco in Propheta dicitur: « Super quem requiescet Spiritus » meus? » id est, ubi requiescet Spiritus Dei, nisi in sede Dei? Audi quomodo describat ipsam sedem. Forte auditurus eras marmoratam domum, ampla spatia atriorum, in magna altitudine et fulgore tectorum. Audi quid sibi paret Deus: « Super quem requiescet Spiritus meus? Super humilem et quietum, et trementem verba mea¹. » Ecce humilis es et quietus, et in te habitat Deus. Altus est Deus, non in te habitat, si altus esse volueris. Certe altus vis esse, ut habitet in te: humilis esto et tremens verba ejus, et ibi habitat. Non timet trementem domum, quia ipse illam firmat. « Parata est sedes tua, Deus, ex illo. » Ex illo, » id est, « Ex tunc: » id est, quasi quoddam tempus significat. « Ex tunc, » ex quo? Forte ex die ante sabbatum. « Ex illo, » quia titulus Psalmi præscribit nobis ex quo. Sexto enim die, id est, tempore hujus mundi sexto, venit Dominus in carne. Ex illo ergo, plane ex illo secundum hominem, ex illo, ex utero. Quid enim dicit alius Psalmus? « In splendore sanctorum ex utero. In » splendore sanctorum, » id est, ut illuminentur sancti, ut videant Deum in carne; et purgetur cor, unde videatur in Divinitate. « In splendore sanctorum ex utero. » Sed quid ibi sequitur? Ne forte ex utero inde incipere putares esse Christum: « Ante luciferum genui te². Cum dixisset, « In splendore sanctorum ex utero: » subjecit statim, ne putares Christum a tempore esse coepisse, ex quo natus est, sicut coepit Adam, sicut Abraham, sicut David, « Ante luciferum genuit te: » ante omne quod illuminatur. Per luciferum enim, aut stellas omnes significat, et per stellas tempora, quia fecit Deus stellas in signa temporum³, ut ante tempora invenias natum esse

¹ Isaï. LXVI, 2. — ² Psal. CIX, 3. — ³ Gen. I, 14.

Christum: et utique qui natus est ante tempora, non potest videri natus ex tempore; quia et tempora creatura Dei sunt. Et utique si omnia per ipsum facta sunt¹, et tempora per ipsum facta sunt. Aut certe ante omnem spiritum, qui illuminatur, de Sapia dicitur: « Ante luciferum genui te. » Intendat Charitas Vestra. Quomodo ergo cum dixisset: « Ex utero, » veluti præcavens fidei nostræ, ne inde putarem coepisse Christum ex quo ex utero Virginis natus est, subjecit statim, « Ante luciferum » genui te: » sic et hic cum dixisset, « Ex illo, » id est, ex quodam tempore, ex die ante sabbatum, ex illa sexta ætate mundi, quando venit Dominus Christus, et in carne natus est, quia dignatus est, homo factus propter nos, Deus non solum ante Abraham, sed ante cælum et terram, qui dixit: « Ante Abraham ego sum²: » non solum ante Abraham, sed ante Adam; non solum ante Adam, sed ante omnes Angelos, ante cælum et terram, quia omnia per ipsum facta sunt³: subjecit, ne tu intendens diem nativitatis Domini ex quo natus est, putares ex illo esse coepisse: « Parata est sedes tua, Deus. » Sed quis Deus? « A sæculo tu es: » ab æterno dixit ἀπὸ αἰῶνος: sic habet græcus αἰὼν aliquando sæculum ponitur, aliquando æternum ponitur. Ergo o tu qui ex illo videris natus, ex æterno es. Non autem nativitas humana cogitetur, sed cogitetur æternitas divina. Ergo coepit, ex quo natus est, crevit: audistis Evangelium. Elegit Discipulos, implevit illos, coeperunt prædicare Discipuli. Forte hoc est quod consequenter dicit.

VII. « Elevaverunt flumina voces suas⁴. » Quæ sunt ista flumina, quæ elevaverunt voces suas? Non audivimus: neque quando natus est Dominus, audivimus locuta flumina, neque quando baptizatus est, neque quando

¹ Joan. I, 3. — ² Id. VIII, 58. — ³ Id. I, 3. — ⁴ Psal. XCII, 3.

passus est, non audivimus flumina locuta. Legite Evangelium, non invenitis quia locuta sunt flumina. Parum est quia locuta sunt, « Elevaverunt voces suas : » non solum locuta sunt, sed fortiter, magne, excelse. Quæ sunt ista flumina, quæ locuta sunt? Diximus quod in Evangelio non legimus, tamen ibi quæramus. Nam si ibi non invenimus, ubi inveniemus? Ego vobis fingere poterò : et subito ero non certus dispensator, sed ineptus fabulator. In Evangelio quæramus, simul quæramus, quæ sunt flumina quæ elevaverunt voces suas. « Stabat Jesus » et clamabat, dictum est in Evangelio. Quid clamabat? Ecce jam ipsum caput fluminaum clamat, ipse fons vitæ unde sunt flumina cursura, levavit prior vocem suam. Et quid stanas Jesus clamabat? « Qui credit in me, sicut » Scriptura dicit, flumina aquæ vivæ de ventre ejus » fluent. » Evangelista sequitur statim : « Hoc autem dicebat de Spiritu, quem accepturi erant hi, qui in eum » erant credituri. Spiritus autem nondum erat datus, » quia Jesus nondum erat glorificatus¹. » Cum autem glorificatus esset Jesus in resurrectione et ascensione in cœlos, sicut nostis, fratres, impletis ibi decem diebus propter quoddam sacramentum, misit Spiritum suum sanctum, implevit Discipulos². Ipse Spiritus magnum flumen unde impleta sunt multa flumina. De ipso flumine dicit Psalmus alio loco : « Fluminis impetus lætificat civitatem » Dei³. » Ergo facta sunt flumina currentia de ventre Discipulorum, cum acceperunt Spiritum sanctum : ipsa flumina accepto Spiritu sancto. Unde flumina elevaverunt voces suas? quare elevaverunt? Quia primo timerunt. Petrus nondum fuit flumen, quando interrogatione ancillæ ter Christum negavit : « Nescio hominem⁴. » Hic

¹ Joan. vii, 37-39. — ² Act. ii, 4. — ³ Psal. xlv, 5. — ⁴ Matth. xxvi, 69-74.

timens mentitur : nondum elevat vocem, nondum est flumen. Ubi autem impleti sunt Spiritu sancto, accersierunt eos Judæi, et præceperunt eis ne omnino loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus autem et Joannes dixerunt ad eos : « Si justum est coram Deo, ut vobis » obediamus magis quam Deo, judicate : non enim possumus quæ vidimus et audivimus, non loqui. Elevaverunt ergo flumina vocem suam, a vocibus aquarum multarum. » Ad ipsam elevationem vocis pertinet quod ibi scriptum est : « Stetit autem Petrus cum undecim, et » elevata voce dixit ad eos : Viri Judæi¹ : » et cætera quibus annuntiat Jesum sine timore cum magna fiducia. « Elevaverunt enim flumina vocem suam, a vocibus aquarum multarum. » Nam et cum dimissi essent Apostoli de concilio Judæorum, venerunt ad suos, et indicaverunt quanta eis sacerdotes et seniores dixerunt. At illi audientes levaverunt vocem unanimes omnes ad Dominum, et dixerunt : « Domine, tu es qui fecisti cœlum et terram, » et mare, et omnia quæ in eis sunt² : » et cætera quæ dicere potuerunt flumina elevantia vocem suam. « Mirabiles suspensuræ maris. » Cum enim illi elevassent voces suas Discipuli, crediderunt multi, et acceperunt multi Spiritum sanctum, et cœperunt multa flumina clamare de paucis. Ideo sequitur : « A vocibus aquarum multarum mirabiles suspensuræ maris : » id est, hujus sæculi. Cum cœpisset Christus tantis vocibus prædicari, cœpit irasci mare, cœperunt crebrescere persecutiones. « Cum elevassent ergo flumina vocem suam, a vocibus aquarum multarum mirabiles suspensuræ maris. » Suspensuræ, exaltationes sunt; quia quando irascitur mare, suspenduntur fluctus. Suspendantur fluctus quantum volunt, fremat mare quantum vult; « mirabiles » quidem

¹ Act. ii, 14. — ² Id. iv, 18-24.

« suspensuræ maris, » mirabiles minæ, mirabiles persecutiones, sed vide quid sequitur : « Mirabilis in excelsis » Dominus. » Compescat se ergo mare, et aliquando tranquilletur, detur pax Christianis. Turbatur mare, fluctuabat navicula. Navicula Ecclesia est, mare sæculum est. Venit Dominus, ambulavit super mare, et pressit fluctus¹. Quomodo ambulavit Dominus super mare? Super capita istorum fluctuum magnorum spumantium. Potestates, et reges crediderunt, subjugati sunt Christo. Ergo non terreamur, quia « Mirabiles suspensuræ maris : » Mirabilis in excelsis Dominus. »

VIII. « Testimonia tua credita facta sunt nimis². » Magis quam mirabiles erant suspensuræ maris, et mirabilis in excelsis Dominus. « Testimonia tua credita facta » sunt nimis. Testimonia tua, » quia dixerat illud ante : « Hæc dico vobis, ut in me pacem habeatis, in mundo » autem pressuram³. » Ergo quia mundus pressuram vobis facturus est, dico vobis. Cœperunt pati, et confirmarunt in se quod illis prædixerat Dominus, et magis fortes sunt facti. Cum enim videbant impleri in se passiones, sperabant compleri in se et coronas. Et ideo « Mirabiles » suspensuræ maris mirabilis in excelsis Dominus. Ut in » me, inquit, pacem habeatis, in mundo autem pressuram. » Ergo quid facimus? Sævitur mare, extolluntur fluctus et rabidi fremunt, pressuras patimur : nonne forte deficimus? Absit. « Mirabilis in excelsis Dominus. » Adeo et ibi cum diceret : « Ut in me pacem habeatis, in mundo » autem pressuram : » quasi dicerent, Putas non premet nos mundus, et extinguet nos? statim subiecit, « Sed » gaudete, quia ego vici sæculum⁴. » Si ergo ait, « Ego » vici sæculum, » adhærete illi, qui vicit sæculum, qui vicit mare. Gaudete ad eum, quia mirabilis est in excelsis Do-

¹ Matth. xiv, 24, 25. — ² Psal. cxv, 5. — ³ Joan. x, 33. — ⁴ Ibid.

minus et « Testimonia tua credita facta sunt nimis. » Et quid factum est de his omnibus? « Domum tuam decet » sanctificatio, Domine. » Domum tuam, totam domum tuam. Non hic, aut hic, aut ibi; sed domum tuam totam, per totum orbem terrarum. Quare per totum orbem terrarum? « Quia correxit orbem terræ, qui non commovebitur¹. » Domus Domini fortis erit, per totum orbem terrarum erit. Multi cadent, sed domus illa stat : multi turbabuntur, sed domus illa non movebitur. « Domum » tuam decet sanctificatio, Domine. » Numquid parvo tempore? Absit. « In longitudinem dierum. »

ENARRATIO

IN PSALMUM XCIII.

Sermo².

I. Sicut intentissime audivimus³; cum Psalmus iste legeretur : ita inte adiamus, cum revelat Dominus, quæ hic dignatus est opacare mysteria. Ad hoc enim clauduntur quædam sacramenta Scripturarum, non ut denegentur, sed ut pulsantibus aperiantur. Si ergo affectu pio et sincera cordis charitate pulsetis, ille aperiet⁴ qui videt unde pulsetis. Notum est omnibus nobis (atque utinam de numero eorum non simus,) multos murmurare adversus Dei patientiam, et dolere iniquos homines et impios vel vivere in hac terra, vel etiam plurimum posse; et quod

¹ Psal. xcvi, 10. — ² Iste Sermo in aliena diocesi habitus, rogante Episcoporum cœtu, sicuti ex fine intelligitur. — ³ Vide D. Guillon, tom. xxii, pag. 16-25. — ⁴ Matth. vii, 7.